

FOMENT

Portaveu oficial en les comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, dissapte 6 de Setembre de 1913

Núm. 207

GRAN HOTEL DE LONDRES

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE
LIXOSOS HABITACIONS
QUARTO DE BANY I DUTXA

AGUSTI CASANOVAS
Cotxes a tots els trens — Plaça de Prim - REUS — Telefon núm. 29

SALO DE LECTURA, PIANO I VISITES
SERVEI DE GRAN LLUMENE
PER A BANQUETS

MUNDIAL PALACE

COBERTS DESDE 3'50. - RESTAURANT INSTALAT FRENTE AL MONUMENT DE COLON. - TELEFON 763. - BARCELONA
Tots els dies de 12 a 3 concerts. — Els divendres plat del dia sopa BOUILLEBAISSE. Dissapte menú corrent i vegetarià. — Gran menjador per a 500 comensals. — Espléndida il·luminació. — Servei esmerat. — Cuina selecta. — Perruqueria i banys.

Catalans, tinguem memòria!

En els moments actuals, en que el Nacionalisme malgrat ésser viu i latent en el cor i en la pensa de l'immensa majoria de catalans, la manca de coneixements històrics de lo que fou nostra Patria, les lluites per la política i els partidismes que aquesta porta en sí involucrats, fa que passin més de les vegades despercebuts moments i gestes culminants de la Historia de Catalunya que en remembrança deuriem tots els catalans tenir presents en el magí per a treure'n conseqüències i per a obrar com cal en futures actuacions. Precisament els pobles que van endavant, són els que amb més persistència tenen present en el llur magí, lo que fou sa Patria actualment esclava, per a en conseqüència lluitar amb més fermesa que mai per l'assoliment de les llurs aspiracions.

No fa pas molt temps, que'ls polonesos, al pas del seu tiranitzador Guillem II emperador d'Àlemanya i rei de Prussia, en la visita que feu a Posen, antiga capital de la Polònia, se mostraren freds i s'abstingueren de tota manifestació popular, recordant-se que ell és el verdader culpable de la llur esclavitud individual i col·lectiva; en canvi tenen fervent i grat record de tots els patriotes que tant en èpoques llunyanes com recents, donaren sa vida per la causa de la llibertat de la Patria llur.

Doncs Catalunya té un sagrat deure a complir aquest any, i és el que'ls bons fills de Balaguer, recordant-se potser més, molt més que nosaltres de la causa de la nostra llibertat nacional, volen dedicar amb motiu del V Centenari de la rendició de Balaguer a les tropes castellanes comandades pel primer tiranitzador de Catalunya en Ferràn d'Antequera i en la que també hi caigué pres l'únic descendent a la Corona de Catalunya i Aragó, en Jaume d'Urgell, mort afrontosament en el castell de Jativa.

El dia 31 d'octubre, farà cinc cents anys que se n'anà cap a la posta, el sol de la llibertat de Catalunya. En dit dia, en la ciutat de Balaguer, els seus bons fills volen amb el concurs de tot Catalunya alçar un monument, fixar una placa que sigui un record perpetu per als presents i una forta esperança per a les successives generacions, per a que amb més fe i persistència puguin assolir la llibertat nacional.

Així és de necessitat absoluta que tots els catalans sense distinció de matisos, hi cooperem moral i materialment, cadascú a la mida de llurs forces, car és una de les dates tristes de la nostra Historia Patria que enclou més transcendència.

Cal que vosaltres, bons fills de Reus, defensors aimants de tot lo que a Catalunya interessa en tots els llurs aspectes, no hi manqueu en fer propaganda per a tant lloable iniciativa, procurant assistir a tant simpàtic acte de remembrança històrica, car així demostrarem als veniders, que'ls catalans d'ara jamai abandonaren el sentiment patriòtic que enclou el nostre moviment nacional i que és indubtable que aquest intens sentiment assadollat de veritable humanisme i adaptat als temps moderns, és l'únic ideal que conseqüentment arrelat portarà a la lliberació de Catalunya i també dels demés pobles oprimits del món.

Catalans, tinguem memòria!

R. CASALS i PEIPOCH.
Barcelona 2 setembre de 1913.

Cóm se governa Espanya

Tallem d'un diari de Madrid:

«Un director general romanista desempeñó su cargo ciento noventa y tres días, y de éstos, con arreglo a lo que aparece en las cuentas, resulta que ha estado de viaje ciento setenta jornadas, a razón de diez duros de dietas cada día.

«Únicamente las famosas dietas de viajes de ministros directores generales, sub-secretarios y altos funcionarios importaron en el mes de julio unos 100 mil duros, según cálculo que, procuran-

do quedarse corto, ha echado a ojo de buen cubero un amigo nuestro que conoce perfectamente los subterráneos administrativos.

«Por Biarritz, San Juan de Luz y Hendaya está prestando estos días servicio de verano el automóvil de uno de los Ministerios de Madrid.

«Varios personajes políticos que pasan el verano en San Sebastián han introducido este año la innovación de hacerse pagar en dinero contante la cantidad mensual señalada por el Estado para que tengan carruaje. Como que los coches oficiales se pagan por años y los contratistas no rebajan ni un céntimo de lo estipulado, resulta que la nación viene a dar carruaje por partida doble a los referidos personajes: uno en Madrid, para que lo usen los parientes pobres y cinco, seis o siete duros diarios en metálico para que alquilen coches allá en la capital donostiarra, si les place.»

Per la nostra llengua

Unes interessants paraules d'un professor francès

M. Camille Pitoulet es un professor francès molt conegut d'Espanya. Acaba de fer a la península una llarga estada, i les impressions que ha tret de la mateixa son ben interessants.

Darrerament ha publicat a «La Dépêche», de Tolosa, un article titulat «L'Espanya», on, segons els seus mots, traça un «gràfic sumari, pero exacte, de les curves extremes de la cultura transpirenca moderna».

Entre altres qüestions, en Pitoulet estudia lo que ell ne diu «les tendències centrífuges de la civilització espanyola». El moviment catalanista es una de aquestes tendències. El sudit escriptor en parla en la forma següent:

«En fi, he d'esmentar una tercera i gran tendència centrífuga, que té per nom federalisme. Nostres amics els catalans en son responsables. Lluny de mi l'idea de malparlar d'aquest poble que forma, a la punta extrema de la península, un illot de cultura admirable i únic. «La Ven de Catalunya», «El Poble Català» no tenen pas lectors més entusiastes que'l firmant d'aquestes línies, si bé lamento, de vegades, que orgues com «La Vanguardia» i aduc «La Publicidad» — els «Jueves Artísticos» de la qual son excel·lents — se vegin obligats, a Barcelona, a imprimir-se en castellà per a obrar damunt el gran públic. Al passar per primera vegada per Barcelona, en el prop passat més de juliol últim, en l'«Institut d'Estudis Catalans» tant confortablement i còquetament instal·lat en el venerable Pa-

lau de la Diputació provincial, he sentit exposar amb un pler extrem les teories «descentralitzadores» de dos dels seus membres més eminents, i les meves impressions respecte aquest tema trobaran lloc en altre banda. Pero dec a la veritat que m'anima l'haver de declarar que'ls intel·lectuals espanyols, en llur immensa i quasi total majoria, no tenen més que desdeny per a això que ells anomenen «les pobres elucubracions històriques, geogràfiques i antropològiques» que tendeixen a demostrar il·lusories (?) antítesis de temperaments.

L'interrogant que va després del mot «il·lusories» no li posem pas nosaltres. És M. Pitoulet qui li posa. Amb aqueix simple signe ortogràfic, el distingit professor francès demostra el concepte que li mereix l'opinió que tenen els fòssils i tancaets intel·lectuals espanyols del catalanisme i de les doctrines que li serveixen de base.

Sobre l'alcaldata de Vilafranca

La genialitat del senyor alcalde de Vilafranca del Penadé, que s'ha ben acreditat de «monterilla» imposant una multa a un ciutadà que, usant d'un dret que ningú li pot negar, va fer estampar els programes de la Festa Major en llengua catalana, en la llengua que parla el mateix alcalde de Vilafranca, ha sigut la pedra de toc per a fer moure als catalans que senten amor per la nostra estimada terra i veneració per la nostra hermosa parla.

De tots els indrets de Catalunya s'ha aixecat viril, enérgica la protesta contra aquell que en un acte de mal humor o ensoberbit pel càrrec que ostenta, va inferir on agravia la llengua nadiua.

«An aquesta patriòtica actitud se deu que'l company Olivella de Vilafranca, no hagi hagut de pagar la multa de 25 pessetes imposada irreflexivament pel mentat alealde.

Felicitem coralment al company Olivella i Almirall per l'aixecament de la multa i agrafim també al senyor alcalde de Vilafranca el seu acte cesarista, que ha tingut la virtut de que Catalunya exterioritzés novament els seus sentiments patriòtics.

Coses velles

Es molt corrent entre 'ls grecs la creença de que l'origen del dibuix fou degut al perfil que traçà una donzella a la sombra del seu aimant qui devia partir per a la guerra. Després del contorn va començar a marcar amb més o menys

acert la rodona de la cara. Altres poliren el dibuix i el perfeccionaren.

De tot això se'n desprén que al principi no es conegué més que'l contorn.

Alexandre Magne estimava molt als artistes i als homes de ciencia, degut sens dubte als consells rebuts del seu mestre l'immortal Aristótil. Pero refusava les mitjanies, a les quals prohibia totalment ocupar se d'ell. El seu bust sols el va deixar exculpir per Lisip i pintar pel més gran dels pintors grecs, Apeles.

Estimava tant a Homer que posava cada dia un exemplar de les seves obres i l'espasa desota el coixí, i trovant-se davant el sepulcre d'Aquiles va exclamar: Oh! feliç héros, que tal poeta tingueres per a cantar els teus episodis!

Sapiguda es l'efició que'ls grecs presentaren al teatre que va ser creat per ells. Els primers teatres foren construïts a l'eire lliure i estaven formats per immensos circo, als grans dels quals s'hi assentaven els espectadors que de vegades passaven de cent mil.

L'escenari era a l'un extrem i els decorats eren purament naturals, doncs quan se feu el teatre se desconeixia encara la pintura, al menys a Grecia.

Així, doncs, hi figuraven plantes, cadires, animals, arbres, flors i tot lo que les obres requerien.

Per a representar les tragèdies «Bacantes», «Fenicias», «Edip», «Antigón», «Medea» i «Electra», s'hi van gastar més diners que amb les guerres mèdiques, o sigui les que sostingueren els grecs amb els perses, per l'afany que tenia Daria de conquistar l'Europa.

També moltes vegades els mateixos autors sortien a representar llurs obres.

Sense volguer, de vegades desonbrim en les paraules el fonament del seu significat.

La paraula: *laconic, laconica*, prové de la vella Laconia a la que sotmeté la primacia d'Esparta. I el laconisme es la costum característica dels seus habitants que eren imperatius i breus en les epigrafies i en el parlar. Després de la famosa batalla coneguda amb el nom de «pas de les Termópiles» i en la que morí Lleónides amb el seu miler de brans, els espartans (laconics) hi van posar una làpida que no més deia: «Moriren complint el seu deure».

FIDEL RIU i DALMAU.

ENOFOSFORINA

Reconstituient el més efíacs i ràpit per a les convalescències i agotament. Retorna l'apetit, el benestar i l'alegria. Es tònic cerebral perquè remineralitza la MATERIA GRIS donant-li vitalitat i energia.

Se ven a tot arreu i a casa de l'autor

Farmacia Serra

Arraval de Santa Agna, núm. 80; i
Farmacia Nova de N. Batalla - Portal Jesús

REUS

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.^a

Martí Napolità (Alcañiz), 7
REUS

IBARRA i C.^a Stat. en Cmta. SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a València, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina, Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galícia i Nord d'Espanya amb escales a València, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solsament 14 dies en el viatge.—S'expedeix coneixement directe per Larca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor "Luarca núm. 3," i per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa "Dennis i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya

Per a Cette i Marsella

Setembre	4	Vapor	Cabo Peñas	Setembre	5	Vapor	Cabo San Antonio
"	11	"	" Corona	"	12	"	" Quejo
"	18	"	" San Antonio	"	19	"	" Oropesa
"	25	"	" Quejo	"	26	"	" Higue
Octubre	2	"	" Oropesa	Octubre	4	"	" Roca

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PERES. - Real, núm. 32. - Telefon núm. 46

LA PIEL

LA SANGRE

La medicina depurativa racional es un medicamento cuya importancia nadie ignora. No quiero hablar naturalmente de los fantásticos medicamentos que aparecen cada día y que se anuncian por propaganda más ó menos lisonjeras; estos son mas peligrosos que útiles. Quiero hablar de una medicina seria, científica, teniendo por resultado, no solamente purgar la sangre de los «Humores» (materias agrias), de los «Virus» que le han invadido, sino también reconstituirla por decirlo así, clarificarla, devolverla su composición normal y ponerla al abrigo de toda corrupción ulterior. En las enfermedades de la Piel, por ejemplo, que se manifiestan por

Botones, Humores, Eczemas, Furunculos, Herpes, Sarpullidos, Rojeres, Picazones, Apostemas, Enfermedades del cuero, Cabeludo, Evacuación de la nariz y de las orejas.

donde la sangre infectada lleva a las diversas regiones del organismo los virus morbosos que las envenena; en donde la piel y las mucosas se cubren de Botones, Rojeres, Ulceras, el Depurativo Richelet produce un resultado casi instantáneo.

Ataca directamente la causa y accesoriamente los efectos de la enfermedad. Bajo su acción el germen se destruye y, por consiguiente, no hay de temer más las manifestaciones que provengan de su existencia. e. Además, el sujeto que padece Dermatitis (enfermedad de la piel) está prevenido, por decirlo así, por las manifesta-

ciones exteriores que se encuentre amenazado de perturbaciones internas. Hechas por su origen mismo, á las que se producen en la superficie de la piel. Eso es como una advertencia característica que es menester tener mucha cuidado. Nos es superfluo decir que tal advertencia no es atendida en la mayoría de los casos, mientras que sería tan fácil en este momento, por el empleo del

Tratamiento racional depurativo

desembarazarse, de una vez, de una incomodidad exterior desagradable y de un mal interior muy temible. Una vez terminado el tratamiento, la sangre viciada no solamente está purificada, sino que está regenerada. Además de la certeza de la curación, el Depurativo Richelet aun ofrece ventajas preciosas. Estas consisten en la simplicidad del tratamiento que no exige ni descanso, ni cesación de trabajo.

Todas las personas que necesitan refrescar, purificar, clarificar la sangre y desembarazarse de los humores que constituyen de hacer uso de este depurativo y así evitarán los gastos de medicamentos y tratamientos sin resultado que ocasiona por todas partes.

Todos los ensayos tuvieron buen éxito, y no se ha producido jamás una recaída, después de la curación. El precio del tratamiento es proporcionalado con todas las condiciones de la fortuna. (Existe también un tratamiento para los niños de 3 años hasta 14.)

Acaba el señor RICHELET de instalar depósitos de su tratamiento en todas las boticas y droguerías de España. Un folleto, en lengua española, traducido de las enfermedades de la piel, ha de ser remitido gratuitamente, por los depositarios, á todas las personas que lo piden.

Para obtener también gratuitamente este folleto basta dirigirse al señor

L. RICHELET

13, rue Gambetta, en Soana (Francia)

De venta en Reus: A. Panyed Lloberas, Llobera 47.—Antonio Serra, Arrbl. Sta. Ana 80.

Portadores baratos

En casa de Teodor Vernet, carrer de St. Francisco Xavier, 4, se venen portadores de superior qualitat a preus baratos.

POLVO NOËL

ANTISEPTICO

ESCOCIDOS DE LOS MINOS ESCALDADA SUAVIZADOR DE LA PIEL EVITA SUPUR Y MAL OLORES DE LOS PIES Y SOBACOS PARA DESPUES DEL BANO Y TOILETTE PARA DESPUES DEL Afeitado UNICO AGENTE PARA ESPAÑA PORTUGAL Y AMERICA LATINA JOAQUIN FAU-MALLORCA 184-BARCELONA

Pots a 0'35 i 0'50 pessetes i pot metall luxe a 1'25. De venda en Farmacies i Droguerias

DISPONIBLE